

Derleyen HALİM DEMİR • DDKO'nun Hikâyesi

İletişim Yayınları 3499 • Anı Dizisi 104
ISBN-13: 978-975-05-3773-8
© 2024 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
1. Baskı 2024, İstanbul

EDİTÖR Tanıl Bora

YAYINA HAZIRLAYAN Sevil Kıran

DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO) sanıklarının
Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemeleri'nde yargılanması, 1971

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44870
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/41
Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6
Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Derleyen
HALİM DEMİR

DDKO'nun Hikâyesi

Türk Solu'ndan Kopuş

HALİM DEMİR 1971 askerî darbesinde lise son sınıftayken Diyarbakır-Siirt İleri Sıkıyönetim Komutanlığı Seyrantepe Askerî Cezaevi'nde yattı. Diyarbakır Cezaevi'nde DDKO (Devrimci Doğu Kültür Ocakları) sanıklarıyla aylarca birlikte oldu. Mahkemenin sonraki aşamalarında duruşmalardan varestede tutuldu, yargılanması bir yıl sürdü ve "ciddi bir delil bulunmadığından" beraat etti. 1970'li yıllarda Diyarbakır Eğitim Enstitüsü'nde okurken ilgi duyduğu edebiyata 1990'lı yıllarda İstanbul'a göç ettikten sonra başladı. Şiirleri iki kitap halinde yayımlandı: *Toprağın Sancısı* (Aydın Kitabevi, 2000) ve *Güz Karanlığı* (Aydın Kitabevi, 2001). Araştırma-inceleme kitapları 1998 yılından başlayarak toplamda beş kitaba ulaştı. Araştırma ve araştırma-roman biçimindeki kitapları şunlardır: *12 Mart'tan 12 Eylül'e -Üç Kuşak, Üç Kardeş, Üç Sanık* (Ozan Yayıncılık, 2003), *Nazım'la Yaşamak - Ben Nazım Hikmet* (Ozan Yayıncılık, 2004), *İttihat ve Terakki - Darbeler ve Suikastlar Tarihi* (Ozan Yayıncılık, 2005), *Türkiye Masonlarının Tarihi - Dul Kadının Çocukları* (Ozan Yayıncılık, 2007) ve *Millî Mücadele - Kuvayı Milliye ve Muhalifler* (Ozan Yayıncılık, 2008). Demir, Türkiye Yazarlar Sendikası üyesidir.

*Bu kitabı kısa ömrüne çok şey sığdıran,
'68 Gençlik Hareketi'nin liderlerinden,
sonsuz dek ailemizin ve arkadaşlarının
anılarında yaşayacak olan
değerli ağabeyim Mehmet Demir'e adıyorum...*

*Yükselen '68 hareketinin mimarlarından idi Mehmet Demir.
O yanımızda ise kendimizi güvende hissederdik.*

*– Ruhi Koç, FKF ve DEV-GENÇ
eski Genel Sekreteri*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 9

BİRİNCİ BÖLÜM

DDKO: KISA BİR ÖZET 17

1960'lara uzanan miras 17 • DDKO'nun kuruluşunu etkileyen siyasal ortam 18 • Türk solundan kopuş 19 • 12 Mart dönemi: Ayrışmalar 22 • 1974 Affı sonrası DDKO içindeki bölünmeler 23

İKİNCİ BÖLÜM

TANIKLIKLAR, TARTIŞMALAR 27

İSMAİL BEŞİKÇİ:

HAPİSTEKİ DEVRİMCİ DOĞU KÜLTÜR OCAKLARI 27

İç hesaplaşma 34 • DDKO mensuplarının duygu ve düşünceleri 40
• İç sorgulama sürüyor 45 • DDKO'daki ayrışmalar 47 • Bilirkişi profesörler 50 • Muhbir tanıkların mahkemede dinlenmesi 50 • DDKO davalarının birleştirilmesi 56 • Hüküm 59 • Askerî Yargıtay Başsavcılığı'nın birbirleriyle çelişen iki tebliği 61 • Hükümün onaylanması 63

NUSRET KILIÇANSLAN:

DDKO BİR KÜRT ÖRGÜTÜYDÜ 68

Af sonrası, 12 Eylül darbesi ve olgular 74

İHSAN AKSOY:

DDKO'LAR ÖNCESİNDEN GÜNÜMÜZE SİYASETİMİZ 77

TARIK ZİYA EKİNCİ:

KÜRT GENÇLİĞİNİN AYRIŞMASI VE DDKO'LARIN KURULMASI 90

ALİ BURAN:

DDKO'LARIN KURULMASI 99

Aksaray'daki Bağdat ve Süleymaniye Kıraathaneleri 103 •
27 Mayıs 1960 darbesi 105 • TKDP ve DDKO'nun kuruluşunun
halk üzerindeki etkileri 106 • TKDP'nin kuruluşu, TİP örgütlemesi
ve Doğu Mitingleri 106 • Kürtlerin TİP'e yönelmesi 107 • Komando
baskınları ve DDKO raporu 109 • 12 Mart askerî darbesinden sonra
DDKO'nun durumu 110

MÜMTAZ KOTAN:

DEVİRİMCİ DOĞU KÜLTÜR OCAKLARI 112

DDKO'ların ortaya çıktığı dönemin özellikleri 114 • DDKO'nun
kuruluş dönemi 120 • Kürtçü olarak tanınan kişilerle görüşme 122 •
Kuruluş ve sonrası 126 • Kuruluş amaçları 131 •
Yayın faaliyetleri 132 • Doğu Mitingleri ve göç olayı 149 •
Komando harekâtı ve sonuçları 152 • DDKO 1. dönem karar
tasarısı 154 • İddianame 157 • İddianameye cevap 159 •
Sorgular 161 • Savunmalar 162 • Savunma aşamasında tehlikeli bir
gelişme 164 • Savunma layihası 167 • DDKO üzerine
bazı açıklamalar ve düzeltmeler 167

NEZİR ŞEMMİKANLI:

DDKO SÜRECİ 177

9-10 Haziran Düzce operasyonu 189 •
16 Ekim DDKO operasyonları 203

NACİ KUTLAY İLE SÖYLEŞİ 214

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

“İki SAİT OLAYI” - İKİ FARKLI BAKIŞ:

SAİT KIRMIZITOPRAK (DR. ŞİVAN) VE SAİT ELÇİ 217

MEHMET KONUK: 217

SAİT KIRMIZITOPRAK (DR. ŞİVAN) 217

Dr. Sait Irak'a gider 222 • “Saitler komplosu” kuruluyor 225 •
Kürtlerin “şeriat seferi” 225 • Yargısız infaz istemi 227 •
Dr. Sait'in eserleri 229

SAİT ELÇİ (1925-1971) 229

Sait Elçi ve Dr. Şivan (Sait Kırmızıtoprak) olayından
çıkarılması gereken dersler 238

KİTAPTA ADI GEÇEN ÖNEMLİ ŞAHSİYETLER 241

YARARLANILAN KAYNAKLAR 247

ÖNSÖZ

Kitap dosyamın hazırlanmasında emeğini esirgemeyen ağabeyim Ali Demir'e teşekkür ederim.

Epeydir yayımlanmak üzere tasarladığım Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO) dosyası bugünlere kısmet oldu. 2012'de taslak haliyle hazırladığım dosyamı yeniden gözden geçirmek, düzeltmeler yapmak, kimi yeni bilgileri elden geçirerek redakte etmek zorunluluğu duydum.

1971'de, bundan 53 sene önce DDKO'lu sanıklarla 17-18 yaşlarında liseli bir delikanlı olarak Diyarbakır-Siirt İlleri Sıkıyönetim Askerî Cezaevi'nde birlikte oldum. Eski FKF ve DEV-GENÇ genel sekreterliği de yapmış merhum ağabeyim Mehmet Demir de bulunduğum cezaevindeki tutuklular arasındaydı. Şimdi de DDKO'dan yargılanıyordu. Ankara Mamak Cezaevi'ndeki DEV-GENÇ duruşmaları için de onu askerler eşliğinde Diyarbakır'dan Ankara'ya götürüyor, oradan tekrar Diyarbakır'daki duruşmalara katılmak üzere Diyarbakır'a geri getiriyorlardı. Duruşmaların sonlarına doğru Mehmet Demir dosyası Ankara'daki DEV-GENÇ dava dosyasıyla birleştirilerek bu duruma son verildi.

Mehmet Demir'in hem DEV-GENÇ, hem DDKO'dan yargılanması '68 Kuşağı gençlik hareketi açısından bir ilk sayılırdı.

Bu yüzden arkadaşları Mehmet Demir'e takılır, ona "Kürtçü-Komünist" derlerdi.

Cezaevi'nde kaldığımız süre içinde Doğu ve Güneydoğu'nun neredeyse tüm şehirlerinden ve kasabalarından insanları bu-
raya gönderdiler.

Kızıltepe grubu içinde biz liseli birkaç arkadaş dışında Abdullah Kırat, merhum Nevzat Nas, Feqi diye çağırdığımız genç bir imam, Mele Alaaddin, merhum Kahveci İsmet Abi (İsmet Alan), Halef Özer, lise tarih öğretmenimiz Lütfullah Artık vardı. Liseli öğrenciler olarak ben, Salih Gürbüz, Mehmet İlhan, kardeşi Cemil İlhan, Cemil Demircan, Cemil Aydemir vardık. Halef Özer'i KDP davasından yargılıyorlardı.

Bizim dışımızda Kars'tan, Erzurum'dan bazı insanları da getirdiler. Diyarbakır DEV-GENÇ Başkanı, tıp öğrencisi İlhan Aslan ve aynı okuldan bir grup arkadaşı da cezaevindeydi. Urfa-Siverek'ten de kalabalık bir grup vardı. Bu grubun içinde o dönem bizim gibi genç bir liseli olan merhum Mehmet Uzun da vardı. Mehmet Uzun'u yanılmıyorsam PDA (Proleter Devrimci Aydınlik) davasından getirmişlerdi. Mehmet Uzun'u yıllar sonra dünya çapında ünlü bir Kürt yazar olarak görecektik.

'68 öğrenci hareketleriyle başlayan ve giderek tüm dünyayı saran, demokratik hak ve özgürlükleri ön plana alan mücadele anlayışı, Türkiye'nin yakın tarihinde kalıcı, köklü bir iz bıraktı.

1961 Anayasası'nın getirdiği kısmi demokratik ve özgürlükçü ortam, 1965 seçimlerinde Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) Milli Bakiye Sistemi'ne göre 15 milletvekiliyle parlamentoda temsil edilmesini sağladı.

1961'de kurulan TİP'in yanı sıra DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) ve başka demokratik kitle örgütleri de kuruldu.

Tek partili dönem Kürtlerin, aydınların, muhalif gazetecilerin, şair ve yazarların sıkça tutuklanıp cezaevlerine tıkıldığı vesayet rejiminin en baskıcı, otoriter halidir. Arşivlerde bu konuda yüzlerce makaleye, kitaba ve belgesele ulaşabiliriz.

Kürt isyanlarının bastırılmasından sonra (1921 Koçgiri'den 1938 Dersim ayaklanmalarına kadar) uzun süre askıya alınan Kürt sorunu Musa Anter'in de içinde bulunduğu bir grup Kürt aydın tarafından tekrar dillendirilmeye çalışıldı.

1959'da dönemin Genelkurmay Başkanlığı komşumuz Irak'taki Kürt kalkışmaları üzerine, aynı şeylerin Türkiye'de de cereyan edebileceği olasılığı üzerine Milli Güvenlik Kurulu'na aralarında Musa Anter'in de olduğu 250 Kürt "eşkiyanın" derdest edilmesi yönünde bir liste sunmuştur. Alınan karar gereği derhal harekete geçilmiş, yurt çapında Kürt aydınlarına büyük bir operasyon yapılmıştır. Genelkurmay tarafından yakalanmaları "tavsiye" edilen 250 Kürt aydın yerine 50 kişi yakalanabilmiştir. Bu 50 Kürt aydından biri olan Mardin-Derik doğumlu, İstanbul Üniversitesi öğrencisi Emin Batur cezaevi koşullarında tedavi edilmediğinden mide kanaması geçirerek ölmüştür. Böylelikle "50'ler Davası" yerine "49'lar Davası" olarak bilinen bu olay, Kürt sorununun yakın dönemdeki bilinen en önemli kilometre taşlarından biridir.

Menderes dönemi, muhaliflere yönelik ağır baskı koşullarının, faşizan uygulamaların çok yaygın olduğu bir dönemdir. Ancak 1960 askerî darbesiyle Menderes'in ve kabinesindeki iki bakanın askerî mahkeme kararıyla asılması tarihe kara bir leke olarak geçmiştir. Bu karar Türkiye toplumunda adeta infiale sebep olmuş, sonraki dönemlerde ise kargaşa ve kaosun önüne geçilememiştir. Menderes'in asılması sağ partiler tarafından sürekli olarak dile getirilerek sağ muhafazakâr kesimler arasında büyük tepkilere neden olmuştur.

Adalet Partisi, Anavatan Partisi, Doğru Yol Partisi, Milli Niizam Partisi ve Refah Partisi gibi partiler sürekli olarak iktidar olacak, "hürriyet ve demokrasi" söylemleri sol ya da sosyal demokrat partiler üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallanacaktır.

1960 askerî darbesi, bir bakıma sonraki tarihlerde yapılan darbelerin önünü açmıştır. Sonraki yıllarda yapılan 1971 askerî darbesi, 12 Eylül 1980 askerî darbesi bu geleneğin devamıdır. 1990'lı yıllardaki post-modern darbeler de (28 Şubat ve 27 Nisan e-Muhtırası vb.) o darbelerin devamı niteliğindedir.

Şüphesiz ki sol ve sosyal demokrat partilerin kitlelerde taban bulmasının önündeki engel sadece bunlar değil. Sol ve sosyalist örgütlerin ve partilerin gördüğü ağır baskı ve kendi içlerinde sürekli bölünmeleri gibi başka nedenler de var. Ancak burada konumuz bu değil.

Yükselen devrimci dalga, işçi sınıfı ve emekçi kesimler arasında giderek benimsendi. TİP ile geniş kitleler arasındaki gönül bağı, üniversiteli gençlerde etkisini gösterdi. Üniversite öğrencileri arasında devrimci, sosyalist fikirler hız kazanmaya başladı. Üniversitelerde Sosyalist Fikir Kulüpleri, Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) ve Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu (DEV-GENÇ) gibi yasal örgütlenmelerle devrimci-sol düşünceler yayılmaya başladı.

Üniversitelerdeki devrimci “Kürt” gençler de yeni örgütlenmelere ihtiyaç duyarak o günlere kadar inkâr edilen Kürt kimliği ve kültürünün tanınması için yeni arayışlara girdi. Aslında Kürt solcu ve demokratlar FKF, DEV-GENÇ ve TİP içinde azımsanmayacak derecede yoğun faaliyet gösteriyorlardı. Bir kısmı bu örgütlenmelerin içinde genel başkan, genel sekreter ve yönetim kurulu üyesiydi.

İttihat Terakki zihniyetinin ve onun devamı olan Kemalist düşüncenin sol gençlik üzerindeki etkileri, Kürt kimliği ve kültürünün inkârına, bu sorunun ötelenmesi, ertelenmesi gibi sol sekter düşüncelere yol açıyordu.

Doğan Avcıoğlu ve onun etrafındaki Kemalist sol aydınlar, ordunun “devrimci” karakterine vurgu yaparak Baasçı-Nasırıcı Arap sol-milliyetçiliğine benzer bir örgütlenme içindeydi. Ordudaki “genç devrimci subayları” harekete geçirerek devrim yapmak istiyorlardı. O dönemde sol gençliğin yaptığı eylemlerde attıkları sloganlar bu niyetlerini apaçık ortaya koymaktaydı: “Ordu Gençlik El Ele, Milli Cephede”

Atatürk’ün Samsun’a çıkışını ve Milli Mücadele’yi esas alan, ama bunun “orducu” yanını önemseyen, militarist söylemleri öne çıkararak “Tek millet, tek devlet, tek fikir” gibi yukarıdan inme “modernleştirici” bir programla toplumu dizayn eden jakoben-milliyetçi görüşler, bir dönem sol gençliği etkilemektey-

di. DEV-GENÇ militanları ilk yıl Türk bayrağıyla Samsun'dan Ankara'ya yürüyüşler yaparak o günün "anlam ve mahiyetini" kutlamaya çalıştılar. Daha sonra bu yürüyüşün öncülüğünü üniversiteli sosyal demokrat gençler yapacaktı.

"Türk ordusu devrimci, çağdaş bir orduydu, Türk ulusunun çağdaşlaşması da ordunun yapacağı radikal reformlarla" hayata geçirilecekti. Avrupa'daki modern yaşam biçimini temel alan, ama esas itibarıyla Avrupa halklarının gerçekleştirdiği tarihsel, felsefi, ideolojik, sosyal devrimleri görmezden gelen bir anlayışları vardı. Onlara göre Batılı olmakla, Avrupalı gibi giyinmekle, Avrupalı gibi çatal bıçak kullanmakla, Avrupa müziğini, tiyatrosunu ve bale eserlerini taklit etmekle, Anadolu köylüsüne zorla Batı müziğini sevdirmekle Türkiye toplumu "medeni ve çağdaş" bir toplum haline gelecekti.

Büyük Fransız Devrimi'yle Avrupa'da gelişen insan hak ve hürriyetleri, Hümanizm, Rönesans gibi muazzam değişim ve dönüşümler, evrensel hukuk normları, demokratik hak ve özgürlükler pek de önemli değildi.

Üniversite gençliği içinde benimsenen en önemli görüş, Mihri Belli'nin başını çektiği Milli Demokratik Devrim (MDD) teziydi. Bu düşüncenin de özü itibarıyla Doğan Avcıoğlu'nun *Yön* dergisinde dile getirdiği düşüncelerden pek önemli bir farkı yoktu.

Bu satırların yazarının da bir dönem etkilendiği MDD hareketi, DEV-GENÇ'i büyük ölçüde etkisi altına aldı. İleride DEV-GENÇ'ten çıkan diğer ideolojik sol hareketlerin de benimsediği bir ekol haline geldi. Bir dönem neredeyse "Hepimiz Mihri Belli'nin paltosundan" doğmuştuk.

TİP silahlı, şiddet içeren eylemlere karşı çıkıyor, demokratik yollardan iktidar olmak istiyordu. Çoğu DDKO üyesi solcu, demokrat gençler TİP içinde kendilerini rahatlıkla ifade edebiliyor, parti içinde önemli görevler üstlenerek mücadelelerini sürdürüyorlardı. TİP, Kürt kimliği ve kültürü üzerindeki basıncı, asimilasyoncu politikalara karşı çıkan sosyalist düşünceye sahipti.

DEV-GENÇ içindeki MDD'ci bir grup, TİP'in toplantılarını

basarak yönetici durumundaki bazı partilileri dayaktan geçiriyordu. Bunlara göre TİP “oportünist” bir parti olmakla sosyalizm düşüncesinden sapmıştı.

Zamanla üniversitedeki solcu, demokrat Kürt gençler Türk gençliğinin başını çektiği DEV-GENÇ’ten ayrı, yasal bir Kürt örgütlenmesi gerektiğine inandılar. 21 Mayıs 1969’da Ankara’da, FKF ve DEV-GENÇ genel sekreterliği de yapmış Mehmet Demir’in başkanı olduğu AİTİA (Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi) Öğrenci Derneği’nde bir araya gelerek DDKO’ya son şeklini verdiler.

DDKO zamanla İstanbul’da ve Doğu illerinde de örgütlenerek yasal bir Kürt örgütü olmaya başladı. Büyük çaplı kitle gösterileri yapıldı. Doğu illerinde 1967 ve 1969 yılları arasında toplam on iki büyük miting düzenlendi.

Bu mitinglerin yapılmasında milliyetçi Kürt aydınların da önemli rolleri vardı. Önceleri Kürt gençler arasında filizlenen bu hareket giderek Kürt yoksul emekçi sınıflar arasında da benimsenmeye başladı.

TİP içinde yer alan sosyalist Kürt aydınlar, DDKO içinde yer alan Kürt sosyalist gençler, Kürt kimliği ve Kürt kültürü üzerindeki asimilasyoncu politikaları reddeden görüşleriyle, git-tikçe Türk gençleri arasında da “milliyetçi-jakoben” görüşlerin sınanmasını sağladı.

TİP’in 4. Olağan Kongresi’nde, parti tüzüğünde değişikliğe gidilerek Kürt kimliğini tanıyan bir görüş benimsendi. Anayasa Mahkemesi kararıyla “bölücü düşüncelere kaynaklık ettiği” gerekçesiyle TİP kapatıldı.

Sonrası malum... 12 Mart askerî darbesiyle TİP’liler, DEV-GENÇ, DDKO, DİSK ve diğer sol demokrat aydın kesimler büyük darbeler aldı.

Dönemin Kürt sol grupları ile DEV-GENÇ, İstanbul’da Deniz Gezmiş, Mustafa İlker Gürkan, Lütfi Kıyıcı ve arkadaşlarının başını çektiği Devrimci Öğrenciler Birliği (DÖB) arasındaki tartışmalar ve bakış açıları kitabımızdaki aktörler tarafından yeteri derecede ifade edilmiştir. Bu görüşlerin tümüne katıldığımı söyleyemem.

Zamanla Diyarbakır'da DDKO'dan yatan sanıklar arasında da görüş ayrılıkları belirlemeye başladı. Sonradan oluşacak Kürt sol grupların ideolojik temelleri burada atıldı.

DDKO'nun soyağacından Rizgari, KOMAL, DDKD (Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri), KAWA gibi oluşumlar zamanla Kürt siyasal yaşamına damgalarını vurdu. Özgürlük Yolu (Riya Azadi) adlı örgütlenme ise 1974 Affı'ndan sonra Kemal Burkay'ın öncülüğünde kuruldu. Bu oluşuma Mehdi Zana ve İhsan Aksoy gibi DDKO geleneğinden isimler de katıldı. Zamanla Kürt gençler arasında azımsanmayacak bir çoğunluğa ulaşılar.

DDKO içinde faaliyet gösteren ve merhum Hamit Kılıçaslan'ın (Ankara DDKO'nun kurucularından merhum Nusret Kılınçaslan'ın kardeşi) etkin konumda olduğu KUK (Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları) silahlı mücadeleyi savunan bir yapılanmaydı.

PKK 1970'li yılların sonlarında Kürtler arasında güçlü olduğu dönemde KUK ile silahlı çatışmalara girdi. İki örgüt arasındaki bu hâkimiyet mücadelesi bir yıldan fazla devam etti ve her iki taraftan yüzlerce militan öldürüldü.

Derlediğim kitapta Mümtaz Kotan'a, Nezir Şemmikanlı'ya, Özgürlük Yolu adındaki Kürt gençlik hareketinin liderlerinden biri olan İhsan Aksoy'a, özellikle Kürt mücadele tarihinin sembol isimlerinden İsmail Beşikçi hocanın, Ali Buran'ın, Nusret Kılınçaslan'ın, Dr. Tarık Ziya Ekinci'nin, Naci Kutlay'ın anlatımlarına yer verdim. Duygularımı ve düşüncelerini olduğu gibi aktardım, çok detaylı bazı yorumlarımı özetlemeye çalıştım.

Diyarbakır Cezaevi'nde, 12 Mart'ta bir grup arkadaşım ve hemşerimle birlikte yattığım günleri bugün gibi hatırlıyorum. Biz bir grup liseli arkadaş üç-beş ay yattıktan sonra tahliye edildik. Tahliye kararından sonra bir yıl kadar duruşmalara katıldık. Bazılarımız duruşmalardan varestede tutulduk. Duruşmalara katıldığımız günlerde DDKO sanığı ağabeylerimizle de rahatça görüşebiliyorduk. Zaten aynı koşullarda birlikte kalmıştık. Bu sayede cezaevindeki gelişmelerden haberimiz olu-

yordu. Onlar uzun bir süre yatıp ağır cezalara çarptırıldı. Mücadele geçmişlerine saygı duyuyorum.

Ancak “Türk Sol Hareketi”ni tümüyle “darbeci”, “ordunun yönlendirdiği Kemalist sol hareketler”, “İttihatçı görüşlere sahip, Kürt kimliğini ve kültürünü tanımayan milliyetçi sol gruplar” gibi önyargılı konformist düşüncelerle suçlamak kabul edilebilir gibi değil.

İdeolojik sapmalar, Kemalist düşünce tarzı söylemler bir dönem hepimizi etkilemiştir. Hâlâ sol gruplar arasında bu tip milliyetçi-ulusalcı görüşler bir hayli revaçtadır. Ancak top-tancı ideolojik değerlendirmelere katılmak mümkün değil. O zaman FKF’de, DEV-GENÇ’te, TİP’te mücadele eden Kürt sol aydınlarını, Kürt sol gençlerini nasıl değerlendirmek gerekir?

DDKO’nun kurucularından biri olan merhum Nusret Kılınçaslan’ın anlatımına göre bazı Kürt solcu gençler (DEV-GENÇ içinde de aktif olarak çalışan, sonra THKO davasından yargılanıp mahkûm olan Kürt Mustafa Karadağ, DDKO’nun kurulması için büyük çaba harcayan Mehmet Demir, “Malatyalı Murtaza”, Abdullah Öcalan) DDKO’dan atılıyor. Nusret Kılınçaslan’ın ısrarlı ricası üzerine cezaları değiştirilip “geçici uzaklaştırmaya” tabi tutuluyorlar. Suçları: “DEV-GENÇ içinde yer almakla, bu örgütün görüşleri doğrultusunda DDKO’yu ‘bölücü’, ‘ırkçı’ görüşlerin odağı olarak değerlendirmek.”

Bu görüşleri şimdi savunmak mümkün mü?

Kitapta yazılarına yer verdiğim aktörlerin görüşlerinin bazılarına katılmadığımı söylemiştim. Bu görüş sahipleri daha da ileri giderek eski mücadele arkadaşlarını küçümseyen, onların mücadelelerini görmezden gelen, hatta bazı arkadaşlarını “ajanlıkla”, “komplocukla” suçlayacak kadar ileri giden düşüncelere sahip.

HALİM DEMİR